

MILTÄ KAUPUNKI KUULOSTAA

Kaupunkiäänimaiseman vaikutus ihmisten kokemukseen kaupungista

Oskari Raudaskoki

790351A

Luk-tutkielma

Oulun yliopisto

Maantieteen tutkimusyksikkö

28.4. 2019

Tiivistelmä

Tässä työssä aiheena on kaupungissa esiintyvät äänet, ja niiden yhdessä muodostama äänimaisema. Ideana on selvittää kuinka nämä tekijät vaikuttavat ihmisiin ja heidän kokemuksiinsa kaupungeista. Työssä on kiinnitetty huomiota pääasiassa kolmeen erilaiseen äänimaisemaan liittyvään ilmiöön. Käsiteltävillä ilmiöillä on oletettavasti vaikutusta ihmisten käsityksiin äänimaisemasta ja sen laadusta. Nämä ovat äänimaiseman rytmi, äänimaisema ja tunteet, ja äänimaisema, ja siinä esiintyvät melu, ja musiikki. Näiden äänimaiseman ominaisuuksien, ja siihen liittyvien ilmiöiden, kautta pyrin ymmärtämään sen, miten äänimaisema kykenee vaikuttamaan ihmisten kokemukseen kaupungista. Kyseiset äänimaiseman tekijät eivät kata kaikkia ilmiöön liittyviä tekijöitä, mutta uskon niiden tarjoavan laajan näkemyksen siitä, kuinka merkittävänä tekijänä äänimaisemaa tulisi pitää laadukkaan, ja viihtyisän kaupunkiympäristön kannalta. Äänet, joita kaupungeissa esiintyy eivät ole yksiulotteinen ilmiö. Niitä ei ole kuitenkaan huomioitu tutkimuksessa kovinkaan laajalti, vaikka niillä onkin suuria vaikutuksia kaupunkiympäristön viihtyisyyteen.

Sisällys

1.Johdanto	4
2.Käsitteet.....	5
2.1. Äänimaisema	6
2.2. Kaupunki.....	7
2.3. Avoin urbaani tila, ja julkinen tila	8
2.4. Tunteet.....	9
2.5. Melu ja musiikki.....	9
3.Työn teoreettista taustaa.....	10
4.Äänimaiseman esiintyminen kirjallisuudessa.....	11
4.1.Äänimaiseman tulkinta.....	12
4.2.Melua ja äänisaastetta.....	15
4.3.Äänimaiseman rytmi.....	16
4.4Tekniikka ja äänimaisema.....	18
4.5.Äänimaiseman taustamusiikki.....	20
5.Pohdinta.....	21
6.Lähteet.....	24

1. Johdanto

Tässä työssä käsittelen kaupungeissa esiintyviä ääniä ja niiden muodostamaa äänimaisemaa. Äänimaiseman käsitteen avulla pyrin selvittämään, kuinka kuultavissa olevat äänet, sekä niiden osat vaikuttavat ihmisten kokemuksiin kaupungeista. Pyrin huomioimaan sekä taustalla vaikuttavan jatkuvan äänivirran, mutta myös mahdolliset tietoisesti ihmisiin vaikuttamaan pyrkivät äänet. Monissa ääniä koskevissa artikkeleissa kerrotaan, kuinka ääni on usein ylenkatsottu ja sivuutettu osa, kun tutkitaan, miten ihmisten kokemukset tilasta ja paikasta muodostuvat. Adams, ym. (2006) Esimerkiksi toteavat artikkelissaan ihmisen havainnoivan ympäristöään kaikilla aisteillaan, mutta visuaaliset havainnot ovat usein tutkimuksessa muiden aistien avulla saatujen havaintojen yläpuolella. Työssäni pyrin yhdistämään äänimaiseman käsitettä julkisen tilan käsitteeseen. Käsittelen julkista tilaa, koska äänet, jotka vaikuttavat kokemuksiin kuuluvat juuri näissä tiloissa. Kaupunkien äänet eivät rajoitu pelkästään tällaisiin tiloihin, kun taas paljon kaupungeissa tapahtuvasta toiminnasta rajoittuu. Tämän vuoksi jätän yksityisen tilan tarkastelun tämän työn ulkopuolelle.

Kun olen käsitellyt näitä, pyrin yhdistämään molempia käsitteitä toisiinsa ja lisäämään tähän tarkasteluun myös tunteet. Käsittelemällä tunteita saadaan työhön lisää syvyyttä äänten aiheuttamille vaikutuksille. Lisäksi samalla pystyn tarkastelemaan myös sitä, kuinka koetut tunteet vaikuttavat kuultavissa olevaan ääneen ja sen tulkitsemiseen positiivisesti tai negatiiviseksi. Tällaista vaikutusta voi olettaa löytyvän, sillä esimerkiksi Davidson & Miligan (2004) artikkelissa todetaan, että kokemukset vaikuttavat mahdollisesti ihmisten kokemiin tunteisiin. Lisäksi uskon, että juuri tunteet ovat pääasiallinen reitti, jonka kautta äänimaisema vaikuttaa ihmisten kokemukseen kaupunkitilasta.

Pidän työni aihetta merkityksellisenä sen vuoksi, että työ käsittelee aihealuetta, joka on usein sivuutettu kokonaan tai ainakin jätetty ilman ansaitsemaansa huomiota. Kuten Uimonen (2011) toteaa artikkelissaan, pelkkä äänimaiseman tutkiminen saa ihmiset kiinnittämään enemmän huomiotaan heidän ympäristöönsä kuuluviin ääniin, mikä tekee tällaisesta tutkimuksesta mielekäästä. Ääni on ilmiö, jolla on vaikutuksia sekä ihmisten tunteisiin Duffy (2010), kaupunkitilan yleiseen viihtyvyyteen Rehan (2014) ja mahdollisesti jopa terveyteen. Thibaud (2003) Äänten avulla on mahdollista houkutella

haluttuja ihmisryhmiä tiettyyn tilaan. Atkinson (2007) Olen samaa mieltä kuin Atkinson (2007), joka toteaa artikkelissaan äänten tutkimisen tarjoavan syvempää ymmärrystä siitä, millaisia kaupungit ovat. Kaupunkien luonnetta on siis mielestäni vaikeaa ymmärtää tai ainakin ymmärrys jää vajavaiseksi, jos ääntä ei oteta tutkimuksessa huomion. Lisäksi kaupunkien kehitys ja esimerkiksi älykkäät kaupungit ovat aihealue, joka on herättänyt paljon kiinnostusta. (Caragliu Ym. 2011)

Äänen lähestyminen myös pelkästään sen fyysisten ominaisuuksien, kuten voimakkuuden, kautta on mielestäni liian suppea näkökulma aiheeseen, sillä tällöin sivuutetaan täysin se, mitä kuultavissa oleva ääni on. Eteenkin melu on ilmiö, jota käsittelevä tutkimus keskittyy liiaksi vain äänen fyysisiin ominaisuuksiin. Tässä työssä käsittelen itsekin osittain melua, ja sen vaikutuksia äänimaisemaan. Kuitenkin haluan huomioida muitakin sen ominaisuuksia, pelkän äänenvoimakkuuden lisäksi. Huomattava osa kaupunkiympäristössä kuultavissa olevasta äänestä on sellaista, että sitä voidaan pitää ei toivottuna. (Rehan 2014)

Tässä työssä pyrin itse keskittymän äänimaisemaan ja siihen kuinka kokevat ja kuulevat ääniä kaupungissa. Haluan siis selvittää, millaisia äänimaisemia kaupungeista voi löytää ja miten nämä maisemat syntyvät sekä kehittyvät. Tämän lisäksi tahdon myös selvittää sitä, miten nämä äänimaisemat vaikuttavat ihmisten toimintaan niiden piirissä. Tahdon myös yhdistää näitä kahta näkökulmaa sitä kautta, että kuinka tietoisesti äänimaisemiin halutaan vaikuttaa ja tätä kautta pyrkiä luomaan halutunlaista käytöstä ihmisissä, jotka äänimaisemassa toimivat.

2. Käsitteitä

Seuraavassa osassa tulen määrittelemään käsitteitä, joita pidän työni kannalta keskeisinä. Nämä käsitteet ovat avoin urbaani tila, tunteet ja äänimaisema. Näiden käsiteiden lisäksi käsittelen myös millaisia kaupungeja on, ja pohdin kaupunkien määritelmiä. Määrittelen luvussa myös melun ja musiikin.

2.1 Äänimaisema

Äänimaiseman käsite tiivistää itseensä koko kaupungin akustisen kuvan. Tämän vuoksi se on työlleni hyödyllinen käsite ja samalla koko työn keskeisin käsite, jonka lävitse kaupungin olemusta tulkitsen.

Äänimaisema itsessään muodostuu kahdesta eri osasta. Äänistä, jotka saavat ihmiset jatkuvasti kiinnittämään huomiota itseensä. Nämä äänet muodostavat äänimaisemaan sen ainutlaatuisuuden. Toinen äänimaisemman osa koostuu äänistä, jotka ovat jatkuvasti kuultavissa ja täten muodostavat äänimaisemalle pohjan, jota vasten muut siinä kuultavissa olevat äänet tulkitaan. Äänimaisema käsitteenä sisältää kaikki äänet, jota jossakin paikassa on kuultavissa. (Rehan 2014) Käsitteeseen sisältyy täten sekä luonnolliset äänet, mutta samalla myös kaikki ihmisten toiminnallaan tuottamat äänet. Äänimaisemaa voidaan pitää visuaalisen maiseman akustisena vastineena.

Paiva (2018) toteaa artikkelissaan, että maantieteen ulkopuolella äänimaiseman käsitettä on kritisoitu. Syitä tähän ovat olleet esimerkiksi käsitteen liiallinen nojautuminen visuaaliseen todellisuuteen ja tämän herättämä pelko siitä, ettei äänimaisema käsitteenä kuvaa akustista todellisuutta riittävän tarkasti.

Ääntä itseään on ilmiönä vaikeaa määritellä jonkinlaiseen lokeroon. Tämä käy ilmi, kun Duffy. Ym. (2016) kertovat artikkelinsa alussa, kuinka ääni on sellainen ilmiö, joka kuuluu yhtä aikaa useisiin vastakkaisiin kategorioihin. Se on heidän mielestään esimerkiksi biologista, sosiaalista, kulttuurista ja materiaalista samanaikaisesti. Lisäksi ääni on ilmiö, joka ei ole olemassa itsenäisesti. Se vaatii toimiakseen pohjan, jonka kautta se voi vaikuttaa todellisuuteen. Ominaisuuksiensa vuoksi ääni on yhtä aikaa sekä jossakin aineessa välittyvä ilmiö, mutta myös itsessään välittää viestejä. (Revill 2016)

2.2 Kaupunki

Kaupunkeihin keskittyy yhä enemmän ihmisiä ja ne ovat olleet pitkään voimakkaassa kasvussa. Täten myös kaupunkimaisen alueen määrä on kasvanut Caragliu ym. (2011) Kasvun myötä kaupunkeihin suunnitellaan uudenlaisia ja monimutkaisia järjestelmiä, joilla pyritään tekemään kaupunkiympäristöstä viihtyisää asukkaille.

Kaupunki on alue, joka voidaan määritellä siellä asuvien ihmisten lukumäärän mukaan. Useilla mailla on olemassa omanlaisensa määritelmä siitä, minkälainen asutuskeskus voidaan määritellä kaupungiksi. (Dijkstra & Poelman 2012) Näihin kriteereihin sisältyy väestötiheyden lisäksi yleensä paljonkin toisistaan poikkeavia seikkoja, joiden perusteella asutuskeskuksia pidetään kaupungeina. Tällaisia omituisia määritelmiä voivat olla, esimerkiksi historialliset syyt, joiden nojalla jotakin paikkaa pidetään kaupunkina. Myös poliittiset tekijät vaikuttavat siihen pidetäänkö jotakin paikkaa kaupunkina. Koska kaupungin määritelmät eroavat toisistaan paljon, on eri maissa sijaitsevia kaupunkeja vaikeaa vertailla suoraan keskenään. Esimerkiksi Suomessa, kuntalain mukaan, mikä tahansa kunta saa halutessaan ottaa käyttöön kaupunkinimikkeen. (Kuntalaki 410/2015) Tämä käy ilmi myös Dijkstra & Poelman (2012) tekstissä, jossa on kehitetty EU:n tasolle yhtenäistä kaupungin määritelmää. Tekstissä todetaan kuinka heidän määritelmänsä, joka perustuu pelkästään väestötiheyteen -ja lukumäärään, jättää ulkopuolelleen useita kansallisella tasolla kaupungeina pidettyjä paikkoja. Toisaalta useat kaupungit olivat todellisuudessa levinneet laajemmalle alueelle, kuin niiden rajat antoivat olettaa.

Tällainen pikainen katsaus siihen mikä on kaupunki, on oleellinen työn kannalta. Oletettavasti kaupungin koolla on vaikutusta sen äänimaiseen, joten on tärkeää rajata työni tarkastelemissa kaupungeja. Työssäni kiinnitän huomiota lähinnä suuriin kaupunkeihin, enkä tee esimerkiksi vertailuja maalaismaisten kaupunkien ja kaupunkimaisten kaupunkien välillä. Lisäksi pyrin keskittymään lähinnä kaupunkien keskustan alueella esiintyviin ääniin. Uskon, että suunnilleen saman kokoisistakin kaupungeista on löydettävissä eroja, siitä millainen äänimaisema niissä vaikuttaa, sillä kaikki kaupungit ovat keskenään aina erilaisia

2.3. Avoin urbaani tila ja julkinen tila

Avoin tila ja julkinen tila ovat tämän työn kannalta merkittäviä käsitteitä, sillä keskityn työssä käsittelemään juuri tällaisessa tilassa esiintyviä ääniä. Tällaisia avoimia tiloja on kaupungeissa paljon ja niitä on olemassa useita erilaisia sen mukaan, mihin niitä käytetään. Tällaisia avoimia tai julkisia tiloja ovat esimerkiksi kadut ja puistot.

Keskeinen tällaista tilaa määrittävä tekijä on kaikille vapaa pääsy kyseiseen tilaan. Tämä ei kuitenkaan pakota julkisia tiloja keskenään samanlaisiksi tai yhtenäistä toimintaa näissä tiloissa. Tämän vuoksi julkisissa tiloissa voi olla keskenään hyvinkin toisistaan poikkeavia sääntöjä. Nämä säännöt tai käytösnormit voivat aiheuttaa tilassa konflikteja, tilaa käyttävien ihmisten välillä. Julkisessa tilassa ihmiset kuitenkin muokkaavat tilaa omalla toiminnallaan, vaikka se tapahtuisikin tiedostamattomasti. (Ridell ym 2009)

Julkkisen tilan ei välttämättä tarvitse olla fyysistä, vaan se voi olla myös virtuaalista. Uusi tekniikka onkin vähentänyt fyysisen julkisen tilan tarvetta ja käyttöä. (Thompson 2002) Myös julkinen tila on kuitenkin aina jotenkin rajattu, eikä kaikilla ole siellä samanlaisia oikeuksia (Ridell. Ym 2009). Julkkisia tiloja pidetään eurooppalaisten kaupunkien ytimenä ja niitä on kehitetty ja uudistettu (Van Melik 2007). Vastaavan väitteen löytää myös muista artikkeleista, kuten Goheen (1998), joka toteaa tekstissään kuinka julkista tilaa voi pitää keskeisenä tekijänä modernin kaupungin syntymisessä. Van Melikn (2007) kirjoittamassa tekstissä sanotaan myös, kuinka julkista tilaa pyritään tekemään turvalliseksi tuomalla sinne näkyvästi valvontaa. Erilaisilla valvonnan keinoilla, kuten valvontakameroilla, voidaan kuitenkin tarkkailla sitä, ketkä tilaan pääsevät ja ketkä sitä käyttävät. Atkinson (2003) Julkkisiin tiloihin pyritään houkuttelemaan ihmisiä järjestämällä tiloissa tapahtumia. Julkinen tila on myös paikka, jossa ihmiset tapaavat toisiaan ja joissa on täten selkeästi näkyvässä kulttuurinen moninaisuus. (Thompson 2002)

2.4. Tunteet

Kokemukset ympäristöstä voivat vaikuttaa siihen, millaisia tunteita ihminen kokee. Ne vaikuttavat siihen, kuinka ihminen kokee paikat ja ajan, jossa hän on (Davidson & Miligan 2004). Täten niillä on vaikutusta myös siihen, kuinka ihminen kokee itsensä ja kuinka itseään ympäröivän todellisuuden. Tämä käsitys muokkautuu jatkuvasti uusien tunteiden vuoksi. Toisaalta Davidson & Miligan (2004) sanovat artikkelissaan että, tietyt tunteet ovat merkityksellisiä vain tietyissä paikoissa, eikä tunteita voi ymmärtää, jos tällaista yhteyttä ei ole. Tekstissä todetaan myös, ettei tunteiden vaikutus kokemuksiin paikasta rajoitu pelkästään yksilöön itseensä. Tunteet eivät täten ole pelkästään yksilöllisiä, vaan niillä on vaikutusta useilla eri tasoilla, kuten poliittisesti ja taloudellisesti. (Anderson & Smith 2001) Tunteet eivät kuitenkaan ole pysyviä, vaan ne ovat epävakaita ja muuttuvat, kuten Pile (2010) toteaa artikkelissaan. Tunteet eivät olekaan millään tavalla helposti ymmärrettävissä oleva ilmiö, mikä näkyy myös niiden määrittelemisen hankaluutena. (Davidson. ym 2016)

Tunteisiin ja kaupunkitilaan liittyvät tutkimukset ovat usein käsitelleet pelon tunnetta ja sen rajoittavaa vaikutusta ihmisten toimintaan kaupungeissa. (Davidson & Miligan 2004) Tunteisiin liittyen on myös mahdollista niiden tarkoituksellinen tuottaminen tietynlaisissa ympäristöissä. Tätä voidaan tehdä esimerkiksi kaupallisissa tai poliittisissa tarkoituksissa. (Davidson. ym 2016) Oletan, että ääni on yksi väline, jolla tunteita on mahdollista tuottaa ja tämän vuoksi käsittelen tunteita työssäni.

2.5. Melu ja musiikki

Melu voidaan määritellä, kuten Waterman (2006) on tehnyt omassa tekstissään, sellaiseksi ääneksi, jolla ei ole selkeää rakennetta ja jonka tulkitseminen on vaikeaa. Tällaisista äänistä saattaa kuitenkin muodostua jonkinlaisia yleisiä käsityksiä, mistä käyvät esimerkkeinä liikenteen äänet. Näiden äänten aiheuttaja on helppoa tunnistaa, ja niistä voidaan saada ylimalkaisia käsityksiä ympäristöstä. Tällainen tapa määritellä melu tai äänisaaste on tarkempi kuin Rehanin (2014) käyttämä määritelmä, jossa meluna pidetään kaikkia sellaisia ääniä, jotka ovat ei toivottuja. Tämän melun luokan lisäksi on

olemassa meluksi laskettavia ääniä, jotka ovat epämusikaalisia. Myös liian kovia ääniä Rehan pitää tekstissä omana melun luokkana.

Waterman (2009) kuvaa tekstissään musiikkia tavallaan melun vastakohtaksi. Se on tietoisesti rakennettu viestimään ja välittämään ihmisten tunteita. Samalla musiikki on kuitenkin myös ihmisten omalla toiminnallaan tuottamaa ääntä. Uimonen (2009) kuvaa tekstissään, kuinka musiikki on tekijä, joka tunkee kaupunkitilassa hyvin moneen erilaiseen paikkaan. Täten se on läsnä lähes kaikkialla kaupunkitilassa. Tällainen musiikille jatkuva altistumien voi aiheuttaa kuitenkin vastareaktioita sille altistuvissa ihmisissä ja saada heidät kaipaamaan hiljaisuutta.

3. Työn teoreettista taustaa.

Ääni ja äänimaisema sekä näihin liittyvät toiminnot, kuten musiikin tuottaminen ovat osa-alueita, joita maantieteessä ei ole tutkittu kovinkaan runsaasti. Yleensä tutkimusta on hallinnut visuaalinen näkökulma (Paiva 2018). Ääneen liittyvää maantieteellistä tutkimusta on kuitenkin olemassa. Äänimaisemaa on tutkittu ensimmäisiä kertoja jo 1920-luvulla. Varhaisella äänimaiseman tutkimuksella ei kuitenkaan ollut suuria vaikutuksia. (Revell 2016) Artikkelissaan Paiva (2018) on selvittänyt, millaista olemassa oleva maantieteellinen tutkimus äänen alueella yleensä on ollut. Hän on jakanut ääneen liittyvää tutkimusta neljään luokkaan.

Ensimmäinen näistä koskee musiikkia ja sen tutkimista maantieteen alalla. Tämä tutkimusten muodostava ryhmä koostuu tutkimuksista, joissa on selvitetty, miten paikka on esillä musiikissa ja missä musiikkia tehdään. (Paiva 2018) Tällaista tutkimusta on tehty etenkin Pohjois-Amerikassa, missä tämä tutkimussuuntauksen kehitys alkoi 1960-luvulla. (Revell 2016)

Toinen Paivan jaossa esille tuleva äänen tutkimusmuoto on äänimaisema. Äänimaisema on visuaalisen maiseman vastine, joka muodostuu äänistä. Jokaisessa äänimaisemassa on olemassa jokin tietty voimakas piirre, josta sen voi helposti tunnistaa. Maantieteen ulkopuolella äänimaiseman käsitettä on kritisoitu ja on katsottu visuaalisen termin käyttämisen johtavan äänen tutkimusta harhaan ja täten pelätään, että tutkimus ei olisi niin tarkkaa kuin mahdollista.

Kolmas tapa käsitellä ääntä on tutkia äänitilojen vaikutusta kehoon. Tämän kaltaisissa tutkimuksissa on selvitetty eri paikoissa esiintyviä ääniä ja sitä, kuinka ne vaikuttavat ihmisiin. Lisäksi niissä on pohdittu, mitä itse kuunteleminen on. (Paiva 2018) Tämä tapa käsitellä ääntä tutkimuksessa on huomionut kuinka ääni vaikuttaa kokemuksen kautta, ja luo ympärilleen omanlaistansa toiminnallista tilaa. (Revell 2016)

Neljäs Paivan käyttämä kategoria sisältää tutkimukset, joissa ääni yhdistetään politiikkaan. Tällä saralla on tutkittu sitä, kuinka ääntä pyritään poliittisesti säätelemään, mutta myös millaisia linkkejä on löydettävissä äänen ja politiikan väliltä. Äänen ja politiikan yhdistävässä tutkimuksessa voi syntyä tilanteita, joissa äänen erityispiirteistä, ilman selvyttä siitä miten äänet vaikuttavat. (Revell 2016)

4. Äänimaiseman esiintyminen kirjallisuudessa

Kuten on jo mainittu, ääntä ei voi unohtaa tai pitää merkityksettömänä kaupungissa. Arkette (2004) toteaa artikkelissaan, että äänet eivät koskaan ole neutraaleja. Hän väittää, että jokaisella äänellä pyritään lähettämään jonkinlainen viesti tai luomaan omaa henkilökohtaista äänitilaa tai äänimaisemaa. Kaupunkien äänet koostuvat hyvin monenlaisesta äänestä. Niihin kuuluu liikenteen melua, ihmisten puhetta ja muilla tavoin ihmistoiminnasta syntyvää ääntä. Kuultavissa olevat äänet voidaan jakaa kahteen tyyppiin. Josta toiset ovat luonnollisia ääniä, joita ovat kaikki sellaiset äänet, joita olisi olemassa ilman ihmisen vaikutustakin. Toinen ryhmä on puolestaan ne äänet, jotka syntyvät ihmistoiminnan seurauksena. (Rehan 2014)

Tällainen jaottelu ei ole kuitenkaan täysin ongelmaton, sillä esimerkiksi Arkette (2004) toteaa joidenkin äänen, jotka ovat ihmisten tuottamia, matkivan luonnossa esiintyviä ääniä ja täten ne hämärtävät edellä esitettyä jakoa. Rehan (2014) artikkelissa väitetään, että suurin osa kaikesta ulkoilmassa kuultavissa olevasta äänestä on erilaista äänisaastetta tai melua. Kun nämä eri lähteistä tulevat äänet kohtaavat, tätä sekoitusta voi olla hankalaa eritellä millään tavoin. (Torgue & ym. 2006) Ääni ei ole myöskään pelkkä visuaalisten havaintojen tausta, vaan sillä on kykyä ja voimaa vaikuttaa ihmisten toimintaan ja ajatteluun (Duffy 2010). Nämä ilmiöt mahdollistavat yhdessä sen, että ääntä tutkimalla voidaan saada syvennettyä ymmärrystä kaupunkien olemuksesta.

(Atkinson 2007) Arkette (2004) sanoo tekstissään, että äänimaisema on tunnistettava, jotta siihen voi tietoisesti vaikuttaa. Tietyiltä alueelta voidaan tunnistaa sen ominaiset tai historialliset äänet ja näitä voidaan pyrkiä suojelemaan uusilta ja ulkopuolisilta ääniltä. Tällaiset äänet ovat niitä, jotka Rehanin (2014) mukaan luovat äänimaisemaan tunnistettavia ja ainutlaatuisia piirteitä.

4.1. Äänimaiseman tulkinta

Ääntä tutkiessa on hyvä muistaa, ettei kaikkia ääniä kuulla samalla tavalla. Tällä tarkoitan sitä mitä Duffy (2010) esittää artikkelissaan. Kuuntelemista on kahta erilaista: toisessa kuunnellaan viestiä itsessään, kun taas toisessa kuulemisen tyypissä ääntä ei tulkita, vaan se koetaan ilman tätä tietoista tulkintaa. Samassa artikkelissaan Duffy (2010) kuvaa myös, kuinka eteenkin pienessä maaseutumaisessa kylässä äänten tulkintaan liittyy paljon henkilökohtaisia tunteita ja muistoja, jotka vaikuttavat tiettyjen äänten tulkintaan. Sama ilmiö on esillä myös Moscoso ym. (2018) artikkelissa, jossa todetaan, että tunteita herättävinä ääniä raportoitiin sellaisia ääniä, joiden merkitys oli yleensä henkilökohtainen. Tällaisessa tilanteessa joillekin henkilöille täysin yhdentekevät äänet voivat olla toisille henkilöille tärkeitä. Tällainen ääni voi muistuttaa esimerkiksi jostakin toisesta paikasta tai henkilöstä johon ääni liittyy voimakkaasti. Duffyn (2010) mielestä tällainen ilmiö todistaa, ettei ääni ole pelkkä todellisen maailman tausta, vaan sillä on voimaa vaikuttaa ihmisiin ja heidän kokemuksiinsa paikasta. Ääni on myös sellainen ilmiö, johon tottuu. Tämä tekee kuulosta valikoivan aistin, mikä voi aiheuttaa sen, ettei ihminen kiinnitä kuunnellessaan huomiota kaikkiin ympäristössä esiintyviin ääniin.

(Duffy 2010)

Szeremetan & ym. (2009) artikkelissa todetaan kaupunkiäänimaiseman olevan useiden eri tekijöiden vaikutuksen alla. Heidän tutkimuksessaan keskityttiin neljään puistoon. Näissä puistoissa he totesivat, että äänimaisemaan vaikuttaa esimerkiksi kaavoituksen, läheiset tiet, kadut ja alueiden kasvillisuus. Koska äänimaisema koostuu yleensä useista äänistä, jotka ovat peräisin eri lähteistä, ne kilpailevat kuulijan huomiosta. Kaikista voimakkain ääni ei ole aina sellainen, että se saisi puoleensa suurimman huomion. Äänillä ei myöskään ole välttämättä samanlaisia vaikutuksia, joita ne aiheuttavat kuultuna ilman taustääntä, jos ne kuullaan yhdessä jonkin toisen äänen

kanssa. Sillä minkälainen taustääni jossakin paikassa on, on vaikutusta siihen, minkälaisia tunteita muut äänet herättävät kuulijassa. Taustäänillä on siis merkittävä vaikutus äänimaiseman kokemukseen, vaikka niitä ei kuunneltaisikaan aktiivisesti.

Koska on olemassa erilaisia ja eri kokoisia kaupunkeja, on olemassa myös useita erilaisia kaupunkiäänimaisemia. Moscoso P Ym. (2018) Artikkelissa todetaan, että äänimaisema muuttuu sitä mukaan, kun alue muuttuu kaupunkimaiseksi. Kaupunkien toisistaan eroavat äänimaisemat tunnistaa myös Rehan (2014) sanoessaan tekstissään, että jokaisella kaupungilla on olemassa omanlaisensa akustinen identiteetti. Tämän muodostumiseen vaikuttavat useat tekijät, kuten se, millaisessa ympäristössä kaupunki sijaitsee ja onko kaupungin suunnittelussa otettu huomioon, millaiseksi äänimaisema halutaan muodostaa. Lisäksi yksi äänimaisemaan vaikuttava tekijä on kaupungissa tapahtuva toiminta. Rehanin tekstissä ovat esillä jopa äänimerkit, jotka ovat ääniä, jotka tekevät tietystä paikasta ainutlaatuisen, koska ne voidaan kuulla vain kyseisessä paikassa.

Kaupungit ovat paikkoja, joissa ääntä on paljon, mikä aiheuttaa äänimaiseman, jossa eri äänet kilpailevat huomiosta. (Szeremetan & ym. 2009) Tämän seikan lisäksi on kuitenkin todettu kuulon olevan valikoiva aisti. (Duffy 2010) Näiden ilmiöiden voisi olettaa yhdessä aiheuttavan ensinnäkin siihen, että Ihmiset kuulevat herkemmin sellaisia ääniä, jolla on heille eniten merkitystä. (Szeremetan & ym. 2009) esimerkiksi toteavat, ettei kaikista voimakkain ääni ole se, johon kiinnitetään aina eniten huomiota. Toiseksi tämä johtaa siihen, että kaikilla ihmisillä on erilainen käsitys tietyn paikan äänimaisemasta, ei vain sen vuoksi kuinka kuultuja ääniä tulkitaan, mutta myös sen vuoksi että kaikki kuulevat sen hieman erilaisena.

Valikoivan kuulon voi olettaa johtavan myös tilanteisiin, joissa aiemmat kuuloaistimukset ja niihin liittyvät kokemukset ohjaavat tulkitsemaan täysin uutta paikkaa. Tällaisissa tilanteissa jo olemassa olevat käsitykset tiettyjen äänien merkityksestä aiheuttavat tilanteen, jossa paikan tulkinta on lukittu jo ennen kuin siihen on tutustuttu ollenkaan. Olisi luultavaa, että tilanteessa, jossa kuulijalle oudossa paikassa kuuluu sellaisia erityisiä ääniä, joiden esimerkiksi Duffy (2010) artikkelissaan kuvaa herättävän vain tietyssä kuulijassa erityistä tunteita, niin näiden tunteiden ohjaamana henkilö luo itselleen nopeasti käsityksen paikasta. Toki myös tämä prosessi on henkilökohtainen ja käsitykset eroavat voimakkaasti. Toisaalta on myös mahdollista tulkita äänimaisemaa, kuten Szeremetan & ym. (2009) Toteavat artikkelissaan. Heidän

tekstissään sanotaan äänimaiseman taustan vaikuttavan siihen, miten ääntä tulkitaan. Tällöin edes tuttu ääni ei välttämättä omaa samanlaisia positiivisia vaikutuksia vieraassa ympäristössä, kuin mitä se aiheuttaa tutussa ympäristössä. Toisaalta tämä ilmiö voisi vaikuttaa lähinnä sellaisiin ääniin, joita kuuluu jatkuvasti tietyssä ympäristössä. Toki myös sellaisen äänen vaikutus, joka tutussa ympäristössä herättää erityisiä tunteita, mutta on samalla harvinainen, heikkenee, jos se on sellainen, että se uudessa ympäristössä muodostaa äänimaiseman taustan. Se voi tällöin jopa menettää merkityksensä uudessa ympäristössä.

Erilaisissa ympäristöissä eri äänet ovat miellyttäviä. Moscoso ym. (2018) Artikkelissa tutkittiin, millaisia tunteita erilaiset äänet eri ympäristöissä asuville ihmisille tuottavat. Heidän tutkimuksestaan käy ilmi, ettei esimerkiksi ihmisten luonnonääniksi luokittelemien äänien kuuleminen ole samalla tavalla onnellisuutta tuottavaa kaupungissa asuville ihmisille, kuin ihmisille, jotka asuvat luonnon keskellä. Toisaalta luonnon ääniksi tutkimuksessa luokitellut äänet tuottivat myös kaupunkilaisten mielestä eniten rauhallisuutta. Tutkimuksessa kaikista eniten onnellisuutta tuottava äänikategoria oli kaupungeissa yhteiskunnan toimintaan liittyvät äänet. Näitä seurasivat ihmisten omalla toiminnallaan tuottamat äänet. Moscoso ym. (2018) Vastaavia tuloksia on myös Raimbaultilla & Duboisilla (2005) jotka totesivat ihmisten soisiaalisen toiminnan synnyttävän miellyttävintä äänimaisemaa kaupunkeihin. Vastaavasti epämiellyttävintä äänimaisemaa synnytti liikenteen tuottama melu.

Kaupungeissa ihmiset kokevat luonnonäänet yleensä positiivisiksi. Tämän mahdollisena aiheuttajana pidetään sitä, että luonnonäänet luovat muusta kaupungista poikkeavan ja rauhallisen ympäristön. Tällaista vaikutusta ei välttämättä ole äänillä, joita kaupungeissa kuullaan päivittäin. On myös huomattavaa, ettei luonnollisilla äänillä ollut kaupungeissa samanlaisia mahdollisia negatiivisia vaikutuksia, kuin mitä äänillä oli luonnon keskellä elävissä yhteisöissä. Moscoso ym. (2018)

4.2. Melua ja äänisaastetta

Hyvin usein kaupunkitilan ääniä käsittelevät tutkimukset liittyvät äänisaasteeseen ja meluun. Rehan (2014) esimerkiksi toteaa artikkelinsa johdannossa melun olevan yleensä tutkimuskohde, jos tutkimus koskee kaupungeissa esiintyviä ääniä. Lisäksi melua tutkitaan monesti kvantitatiivisista lähtökohdista esimerkiksi mittaamalla sen voimakkuutta. Tämä käy ilmi esimerkiksi Rehanin (2014) artikkelissa, jossa hän sanoo tällaisen melun tutkimisen olevan helppoa, ja yksinkertaista.

Epämiellyttävä meluna yleensä pidetty ääni koostui useista eri äänilähteistä. Oletan tässä että, Moscoso ym. (2018) artikkelissa ärsyttäviksi kuvattuja ääniä voi pitää meluna. Tutkimuksessa on kaupungissa pidetty eniten ärsytystä herättävinä ääniä ihmisten tuottamaa ääntä. Toki tämä ei kerro, mitä nämä ihmisten tuottamat, ärsyttävät äänet olivat. Lisäksi samassa tutkimuksessa ihmisten äänet tuottivat kaupunkilaisille eniten tunnekokemuksia, myös kaikissa muissa kysytyissä ryhmissä, paitsi rauhallisuudessa. Tähän voi vaikuttaa myös se, ettei Moscoson tutkimuksessa otettu huomioon sitä, millaisessa paikassa kaupungissa äänet oli kuultu. (Szeremetan & ym. 2009) tutkimuksessa todettiin, että puistoissa ihmiset pitivät liikennettä kaikista ärsyttävämpänä äänenä, eivät muiden ihmisten toimintaa tässä ympäristössä. Lisäksi Moscoson ym. (2018) omassakin tutkimuksessa todettiin, että se millaisessa ympäristössä ääniä kuullaan vaikuttaa niiden tulkintaan. Tämän voisi olettaa pätevän myös kaupunkien sisällä, koska kaupungit pitävät sisällään niin paljon toisistaan poikkeavia alueita.

Melulla on todettu olevan negatiivisia terveysvaikutuksia, mikä on luultavasti yksi syy sen kiinnostavuuteen tutkimuskohteena (Thibaud 2003). Szeremeta & ym. (2009) toteavat artikkelissaan hyvälaatuisen äänimaiseman olevan tärkeä osa hyvää kaupunkia. Samalla he kuitenkin toteavat jatkuvan teknisen kehityksen heikentävän äänimaisemaa ja tuottavan melusaastetta. Vaikka melusaaste on haitallista se jää usein huomiotta muiden, enemmän näkyvissä olevien ympäristöhaittojen takia. Tällainen ilmiö on esimerkiksi veden saastumien. Szeremeta & ym. (2009) Lisäksi suhtautuminen meluun ja sen aiheuttamiin haittoihin on yleensä ollut reaktiivista. (Uimonen 2011)

Liikenne on yleisimpiä melun aiheuttajia kaupungeissa. Liikenteen äänten yleisyydestä kertoo niiden tunnistettavuus. Esimerkiksi Szeremeta & ym. (2009) tutkimuksessa ne olivat toiseksi tunnistettavin ääni. Tämä kuvaa hyvin, kuinka paljon tällaisia ääniä on, sillä puistoissa itsessään liikennettä ei ole ja lisäksi tutkimuskohteena olleilla alueilla oli pyritty rajoittamaan äänien määrää.

Liikenteen määrän rajoittaminen onkin yksi tapa pyrkiä vähentämään kasvavaa melusaasteen määrää suurissa kaupungeissa. (Raimbault & Dubois 2005) Näillä toimilla ei kuitenkaan välttämättä ole toivottuja vaikutuksia, sillä ne keskittyvät vähentämään voimakkaimpia äänen tasoja. Sen sijaan ne eivät saa poistettua sellaisia ääniä, joita ihmiset pitävät epämiellyttävinä ja jotka sen vuoksi heikentävät kaupunkien äänimaisemaa. Melusaaste ei siis ole pelkästään voimakkaita ääniä, eikä sitä voida tutkia mittaamalla pelkästään äänen voimakkuuksia kaupungeissa.

Kaupungeissa esiintyvän runsaan äänisaasteen voidaan katsoa erottavan ihmisen luontaisesta akustisesta ympäristöstään ja rakentavan hänen ympärilleen äänimuurin, joka muodostuu keinotekoisista äänistä. Tämä peittää aleen luonnolliset äänet ja heikentää äänimaiseman laatua. Arkette (2004) kuitenkin vastustaa tällaista näkemystä artikkelissaan ja kyseenalaistaa sen, mitä on luonnollinen äänimaisema ja miksi se on automaattisesti parempi, kuin ihmisen rakentama äänimaisema. Lisäksi hän sanoo, että äänten jakaminen luonnollisiin ja ihmisten tuottamiin ei ole täysin suoraviivaista. Tästä hän piti esimerkkinä sellaista äänimaisemaa, joka muodostuu, kun ihmiset soittavat luonnossa kuuluvia ääniä.

4.3. Äänimaiseman rytmi

Atkinsonin (2007) artikkelissa todetaan, kuinka kaupungeissa paikat, jotka ovat äänekkäitä vaihtelevat sen mukaan, onko paikassa käynnissä jokin tapahtuma, ja lisäksi myös normaalin vuorokausirytmien mukaan. Samalla hän kuitenkin huomauttaa, ettei tämä vaihtelu ole monestikaan satunnaista, vaan sillä on selvän järjestys. Samaa sanoo myös Arkette (2004), joka toteaa omassa artikkelissaan olevan virheellistä väittää, että on olemassa vain tietynlaista kaupunkiäänimaisemaa. Sen sijaan on olemassa sellainen äänimaisema, joka on jatkuvassa muutoksessa ajan suhteen, mutta myös kaupungin sisällä eri paikoissa on suuria eroja. Atkinson (2007) Kaupungin sisällä tapahtuvat

vaihtelut äänimaisemassa mahdollistavat sen, että äänimaisema on mahdollisimman monen ihmisen mielestä hyvä. Kun äänimaisema on monipuolinen useampi henkilö löytää kaupungin alueelta itselleen sopivan äänimaiseman. (Rehan 2014) Tämä tarkoittaa myös sitä, kuten Raimbault & Dubois (2005) toteavat, ettei äänimaisemaan liittyvää tutkimusta voida tehdä kovin lyhyessä ajassa. Muuten siitä saatava kuva ei välttämättä vastaa paikan äänimaiseman todellisuutta, vaan se voi kuvata liikkaa jotakin poikkeuksellista ja väliaikaista olosuhdetta. Ääni on siis aina kestoaltaan rajallinen ilmiö, joka tapahtuu kuulijan ympärillä tiettyinä hetkenä ja vain tuon ajan kuluessa. (Duffy Ym. 2016) Samassa artikkelissa äänten kulumiseen liittyvät rytmit liitetään muuhun kaupungin rytmiin.

Kaupunkien rytmin voi käsittää muodostuvan ihmisten toiminnan kautta. Tätä rytmiä kuvaa Edensor (2010), joka esittää kuinka jokapäiväiset toiminnot, kuten ihmisten kulkeminen töihin tai kauppojen aukioloajat muodostavat jokaiselle kaupungille sen oman rytmin. Wunderlich (2010) Toteaa omassa tekstissään, että kaupunkien sisälläkin on olemassa vaihtelua, siinä millainen rytmi milläkin alueella on. Joitakin alueita voidaan pitää hitaina ja joitakin nopeina tai ainakin ne luovat tällaisen vaikutelman itsestään.

On oletettavaa, että jos on olemassa kaupunkien rytmi, joka syntyy ihmisten toiminnasta kaupungissa Edensor (2010) ja kun samalla ääntä koskevassa tutkimuksessa on havaittu, että kaupungissa esiintyvillä äänillä on olemassa oma rytmensä, niin on luultavaa, että nämä rytmit vaikuttavat toisiinsa. (Atkinson 2007) ja (Raimbault & Dubois 2005) Samalla on mahdollista, että kaupungin sisällä esiintyvät vaihdokset rytmissä, joita Wunderlich (2010) esittää omassa tekstissään heijastuvat myös niihin kaupungin sisällä esiintyviin vaihteluihin äänimaisemassa, kuten se että kaupungeissa äänekäät paikat vaihtelevat eri vuorokauden aikoina, ja esimerkiksi mahdollisten tapahtumien mukaan. (Atkinson 2007)

Jos ihmisellä on käytössään musiikkisoitin, hän voi sen avulla eristää itsensä näistä rytmeistä. (Thibaud 2003) Tällöin hänen toimintansa saattaa erota muiden liikkeestä tai rytmistä samassa tilassa. Hänen toimintaansa vaikuttaa henkilökohtainen äänimaisema, jota muut eivät voi havaita. Muut ihmiset näkevät vain mahdollisesti muista poikkeavaa käytöstä. Myös tämä huomio on sellainen, joka osaltaan tukee väitettä, että

äänimaisemalla on yhteys siihen, millaisena tietyn kaupungissa sijaitsevan paikan rytmi koetaan. Mielestäni äänimaisemaa ei tule kuitenkaan tulkita pelkäksi kaupungin rytmin heijastumaksi.

4.4 Tekniikka ja äänimaisema

Ääneen liittyvä teknologia mahdollistaa itsensä eristämisen äänimaisemasta ja luomaan oman henkilökohtaisen äänimaiseman, jonka ei tarvitse kilpailla ympäristön äänien kanssa. Tällaisia äänimaisemia voidaan luoda esimerkiksi kannettavilla musiikkisoittimilla. (Arkette 2004) Kun joku henkilö kuuntelee musiikkia kuulokkeilla, hän sulkee omasta äänimaisemastaan ulkopuolelle sekä ei toivottuja ääniä että myös sellaisia äänimaiseman osia, jotka saattavat olla oleellisia jonkin paikan olemuksen ymmärtämisen kanalta. (Thibaud 2003) Samalla käyttäjä voi säädellä äänenvoimakkuuden avulla sitä, millaisia ääniä hän haluaa jättää oman kuulonsa tavoittamattomiin.

Kuulokkeista kuultu musiikki ja sen tyyli voivat vaikuttaa siihen mitä kuulija havaitsee ympäristössä, jossa hän liikkuu. Kuullut äänet yhdistyvät tiettyihin asioihin tietyissä ympäristöissä, vaikka ääni ei todellisuudessa tulisikaan kyseisestä ympäristöstä. Arkette (2004) toteaa tekstisään uuden teknologian muuttaneen äänimaiseman kokemusta enemmän yksilölliseen suuntaan. Tällä hän tarkoittaa sitä, ettei tietyillä yhteisöillä ole enää keskenään samanlaista käsitystä heitä ympäröivästä äänimaisemasta. Toisaalta musiikin lähde ja kuinka paljon kuulija itse vaikuttaa kuulemaansa musiikkiin voivat vaikuttaa siihen, minkälaisia vaikutuksia musiikilla on. Esimerkkinä tästä voi todeta, kuinka julkisella paikalla kuuluva musiikki, jonka kuuntelemiseen kuulijalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa, on omiaan aiheuttamaan kuulijassa uneliaisuutta. Samalla sellainen musiikki, jota hän soittaa itse korvakuulokeidensa kautta herättää kuulijassa päinvastaisia olotiloja. (Hargreaves & Krause 2014)

Toisaalta kannettavilla soittimilla voi vallata myös yleistä äänitilaa käyttämällä esimerkiksi musiikkisoittimia suurella äänenvoimakkuudella julkisella paikalla. Tällainen vaikutus yltää pitkälle siitä paikasta, jossa musiikkia soitetaan, ja sillä on laajempia vaikutuksia, kuin voitaisiin saada aikaan jollakin visuaalisella keinolla.

Tällaiset äänet voivat vallata myös sellaisia tiloja, joita muuten pidetään yksityisinä; esimerkiksi omaan kotiin voi tunkeutua ulkopuolisia ääniä eikä tähän voi itse vaikuttaa. (Arkette 2004)

Edellä kuvattu musiikin soittaminen mahdollistaa myös, akustisten territorioiden synnyttämisen kaupunkitilaan (Atkinson 2007). Arkette (2004) toteaa myös, että jokaisella äänellä on välitettävänä mahdollisesti jonkinlainen viesti tai pyrkimys vallata tilaa itselleen. Atkinson (2007) toteaa omassa artikkelissaan, että akustisen territorion voi luoda vain tietoisesti toimimalla. Luonnollisten äänien hallitsemaa tilaa ei täten voida pitää omana akustisena territoriona, vaikka ne hallitsisivatkin äänimaisemaa täydellisesti. Parhaana esimerkkinä kontrolloidusta akustisesta territoriota hän pitää liiketilaa, jossa soi taustamusiikki, sillä omistajalla on yleensä lähes täydellinen kontrolli tilan äänimaisemaan. Mahdollisimman täydellinen äänimaiseman kontrollointi on tärkein akustista territoriota määrittävä tekijä.

Ääni ei rajaudu fyysisiin esteisiin, joten ei toivottuja ääniä voi olla hankala rajata yksityisen tilan ulkopuolelle. Tämä äänen ominaispiirre mahdollistaa osaltaan vaikuttamisen huomattavasti visuaalisia keinoja laajemmalle alueelle. (Arkette 2004) Ääntä voidaan ainakin yrittää käyttää välineenä, jolla pyritään saamaan jonkin paikan hallinta väliaikaisesti itselleen. Tai kuten Arkette (2004) sanoo, tapana laajentaa omaa henkilökohtaista tilaa. Voisi olla oletettavaa, että molemmat tekijät, äänen voimakkuus ja sen rakenne voisivat olla tekijöitä, jotka ajavat äänenvaikutusalueelta pois sellaisia ihmisiä, jotka kokevat äänet häiritsevinä. Tällaisen akustisen territorion voi olettaa olevan paitsi väliaikainen, myös mahdollisesti sellainen, että se kykenee liikkumaan kaupungin sisällä eri paikkoihin. Äänen avulla on mahdollista tehdä tietyiksi oma olemassa olonsa jossakin paikassa, mistä käy esimerkkinä Arketten (2004) kannettavan musiikkisoittimen käyttäminen. Tietty yhtenäinen ihmisryhmä voisi tällaisella toiminnalla luoda itselleen sopivan äänimaiseman, käyttämällä musiikkia apuvälineenään. Jos tällainen musiikki toimii rajaavana tekijänä, kun sitä soitetaan liiketilassa, (Atkinson 2007) voisi sen olettaa toimivan myös, esimerkiksi puistoissa, ja rajata niistä pois muita ihmisiä. Tämän kaltainen toiminta voisi hyvinkin olla juuri Moscoso P Ym. (2018) artikkelissaan kuvaamia ärsyttäviä ihmisääniä tai mahdollisesti sosiaalisen toiminnan tuottamia äänimaisemaa heikentäviä ääniä

Ääni voi toimia myös ihmisiä karkottavana voimana Atkinson (2007) toteaa, että osa ihmisistä välttelee sellaisia paikkoja, joissa äänen voimakkuus on heidän mielestään liian suuri. Tämän äänen ei välttämättä tarvitse olla esimerkiksi liikenteen aiheuttamaa melua, vaan se voi olla vaikkapa musiikkia, jota soitetaan liian kovalla. Toinen äänimaiseman ominaisuus, joka saattaa vaikuttaa ihmisten toimintaan tilassa on äänimaiseman rakenteellinen monimutkaisuus. Äänen voimakkuuden tavoin osa ihmisistä pitää monimutkaista äänimaiseman rakennetta epämiellyttävänä, ja välttää paikkoja, joissa tällaista äänimaisemaa esiintyy. (Rehan 2014)

4.5 Äänimaiseman taustamusiikki

Äänimaisemassa soiva taustamusiikki poikkeaa monista musta kaupungin äänistä, sillä se on usein suunniteltu aiheuttamaan haluttuja reaktioita kuulijoissa. Esimerkkinä toimii hyvin tutkimustulos, jonka mukaan ihmisten käytös linja-autoasemalla muuttui selkeästi rauhallisemmaksi, kun tilassa ryhdyttiin soittamaan klassista taustamusiikkia (Atkinson 2003). Toisessa artikkelissaan Atkinson (2007) toteaa, että äänimaiseman kontrollointi on väline, jonka avulla on mahdollista saada aikaan ennakoitavasti käyttäytyviä ihmisryhmiä. Samalla taustamusiikki voi olla yhteydessä muihin käytössä oleviin kontrolloinnin välineisiin. Taustamusiikin kerrotaan kehittyneen juuri tällaiseen tarkoitukseen, kun on haluttu muokata työntekijöistä tehokkaampia. (LaBelle 2010)

Taustamusiikin vaikutuksia on tutkittu paljon erilaisissa kaupoissa ja muissa liiketiloissa. Näissä paikoissa tehdyissä tutkimuksissa on huomattu taustamusiikilla olevan selviä vaikutuksia ihmisten käytökseen. Yleensä taustamusiikin katsotaan lisäävän ihmisten halukkuutta ostaa tavaraa kaupasta. (Atkinson 2007) Hargreaves & Krause (2014) toteavat tekstissään, että eri musiikki tyyliellä on suuri vaikutus siihen, minkälainen tunnelma muuten täysin samanlaiseen tilaan syntyy. Atkinsonin (2007) artikkelissa todetaan, että tietynlaisella taustamusiikilla voidaan saada houkuteltua sellaisia ryhmiä, jotka oletettavasti kuuntelevat sellaista musiikkia, jota liiketilassa soitetaan. Taustamusiikki voi toimia välineenä, jonka avulla voidaan kontrolloida sitä, ketä tiettyyn tilaan halutaan. Arkette (2004) toteaa artikkelissaan tällaisen taustamusiikin toimivan välineenä, joka rajaa tietyn tilan vain tietyille ryhmälle.

Taustamusiikki, jota soitetaan erilaisissa liiketiloissa, on yleensä suunniteltu toimimaan huomaamattomasti. Siitä on yleensä tarkoituksellisesti tehty sellaista, ettei siihen tule kiinnittäneeksi huomiota. (Atkinson 2007) Arketten (2004) samoin taustamusiikki on tehty sellaiseksi, ettei sillä ole alkua, eikä loppua. Lisäksi se on musiikkia, joka on suunniteltu olemaan kuulumatta. Täten taustamusiikista tulee ääntä, joka on Duffyn (2010) tekstin mukaan sellaista, jonka tulkitsemiseen ei käytetä aikaa, eikä se sinänsä sisällä minkäänlaisia viestejä. Taustamusiikin tehtävänä tuntuisi olevan sopivan äänimaiseman taustan luominen. Tämän taustan pohjalla suurin osa äänistä kuulostaa miellyttäviltä. Samalla taustamusiikki sulkee muita epämiellyttäviä ääniä tilan ulkopuolelle ja tarjoaa taustamusiikin soittajalle mahdollisuuden kontrolloida tilaa ilman häiriöitä.

Kaikki kaupunkiäänimaisemassa kuuluva musiikki ei kuitenkaan ole tietoisesti tarkoitettu kontrolloimaan ihmisten toimintaa. Musiikkia tulee kaupunkiin myös ilman että kukaan on kuinka se vaikuttaa sitä kuunteleviin ihmisiin. Näin tapahtuu esimerkiksi silloin jos jokin taho käyttää radioa. Radiokanavien soittamaa musiikkia eivät ole valinneet radioa käyttävät tahot, eivätkä musiikkista määräävät toimijat tiedä millaisissa paikoissa musiikkia tullaan kuuntelemaan. (Uimonen 2009)

5. Pohdinta

Kaikkien kaupunkien äänimaisema on hyvin monipuolinen ilmiö, jonka kaikkia vaikutuksia on vaikeaa saada sisällytettyä samaan työhön. Äänimaisema kaupungeissa koostuu lukuisista äänistä, ja näin ollen kaupungeissa syntyy tilanne, jossa lukuisat äänet kilpailevat huomiosta keskenään. Kaupunkeihin muodostuvan melun vuoksi ne ovat eristyneet luonnollisesta äänimaisemasta. (Arkette 2004) Eristäytymisellä uskoisin olevan osaltaan vaikutusta melun negatiivisiin vaikutuksiin. Moscoson ym. (2018) mukaan luontoäänet olivat ääniä, jotka parhaiten auttoivat ihmisiä kokemaan itsensä rentoutuneeksi. Jos nämä äänet poistetaan, tai peitetään, on luultavaa, että äänimaisema koetaan huonompana, kuin sellainen äänimaisema, jossa luonnolliset äänet ovat esillä. Samalla oletan osan melun negatiivisista vaikutuksista johtuvan juuri sen kyvystä peittää muita ääniä alleen, eikä pelkästään melun itsensä ärsyttävyydestä.

Mielestäni mekaanisten äänten, ja merkkiäänten herättämään ärsytykseen on niiden yksiulotteisuus. Tällä tarkoitan sitä, etteivät nämä äänet kyetty moscoson ym. (2018) mukaan herättämään kuulioissaan lainkaan positiivisia tunteita. Tämän yksiulotteisuuden vuoksi näitä ääniä pidetään automaattisesti negatiivisina. Tämä aiheuttanee sen, että nämä äänet herättävät koetaan yleisesti kielteisimmiksi kuin ihmisäänet, jotka herättivät moscoson ym. (2018) mukaan eniten negatiivisia tunteita kulloissaan. Ihmisten sosiaalisen toiminnan tuottamilla äänillä on se etu verrattuna mekaanisiin ääniin, että ne herättävät myös runsaasti positiivisia tunteita. Nämä positiiviset tunteet saavat kuulijat unohtamaan ääniin mahdollisesti liittyvät negatiiviset ajatukset.

On mahdollista, että tämä tietynlainen tekniikan tuottama äänimaiseman osa on kaupungeissa niin tavallinen, ettei siihen normaalisti jakseta kiinnittää huomiota ja, jonka vuoksi se ei ole kovinkaan ärsyttävä sellaisenaan. Tämä selittäisi, miksi ne eivät ole Moscoson ym. (2018) tutkimuksessa ärsyttävyydessään ihmisäänten kanssa samalla tasolla. Kaupunkien asukkaiden tottumusta jatkuvaan taustameluun tukee myös Duffyn (2010) huomio valikoivasta kuuloaistista. Jatkuvasti samanlaista ääntä ei välttämättä tarvitse tulkita aktiivisesti.

Äänet, joita kaupungeissa kuuluu voivat herättää ihmisissä tunteita sekä yleisellä tasolla, kuten melun herättämät negatiiviset tunteet, mutta vastaavasti myös hyvinkin yksilöllisellä tasolla, jos ääni sattuu liittymään johonkin tärkeään muistoon. Äänet kykenevät herättämään monenlaisia tunteita, ja nämä tunteet vaihtelevat laajasti, melun aiheuttamasta ärsytyksestä ja pelosta, aina luontoäänten herättämään rauhallisuuteen. Moscoso ym (2018) ja Duffy (2010) Ovat todenneet molemmat omissa tutkimuksissaan äänten kokemisen olevan yksilöllistä. Itse tulkitsen tämän kuvaavan tilannetta, jossa tulkitaan yksilöllistä ääntä, tällaisina ääninä ajattelen äänimaiseman merkkiääniä. Tässä tilanteessa jokaiselle kuulialle syntyy omanlaisensa tulkinta äänestä. Kahden eri henkilön tulkinta voi poiketa keskenään hyvinkin paljon. Uskon kuitenkin äänimaiseman taustan olevan sellainen äänimaiseman ominaisuus, jonka tulkinta on eri ihmisillä samankaltainen. Tätä väitettä perustelen Moscoson ym. (2018) artikkelin kyselyn tiedoilla. Jos kaikki tausta äänet tulkittaisiin samalla tavalla en uskoisi, että voitaisiin erottaa tiettyjen ääniryhmien herättävän pääsääntöisesti tietynlaisia tunteita.

Vaihtelut rytmissä ovat yksi äänimaiseman ominaisuuksista. Uskon että äänimaiseman rytmin, ja muun kaupungeissa esiintyvän rytmin välillä on yhteys. Tämä ilmiö voisi ilmetä niin että, paikoissa, joissa on paljon ihmisiä, on myös paljon ääntä. Samalla nämä molemmat tekijät yhdessä luovat vaikutelman kiireisestä ja nopearytmisestä kaupunkiympäristöstä. Vastaavasti hiljainen paikka voi tuntua helpommin rauhalliselta, ja samalla paikan rytmi hitaalta. Voitaneen sanoa äänen olevan yksi niistä tekijöistä, jotka tällaisessa paikassa luovat vaikutelman hektisyydestä. Lisäksi nämä molemmat tekijät liittyvät aikaan, sillä sekä ihmisten rytmi, että äänimaisema ovat ilmiöitä, joiden olemassaolo on ajan suhteen rajallista ja havaittavissa vain riittävän pitkän aikavälin tarkasteluissa.

Kaikkien äänimaiseman ominaisuuksien voi olettaa vaikuttavan ihmisten toiminimiseen. Voimakkaat äänet, ja mutkikkaat rakenteet voivat karkoittaa ihmisiä tilasta. Ihmisten olettaisi hakeutuvan luonnostaan sellaisiin paikkoihin kaupungissa, joissa äänimaisema miellyttää heitä parhaiten. Näin äänimaiseman voisi katsoa luovan kaupunkeihin omanlaisiaan äänitiloja, jotka eivät kuitenkaan yleensä synny jonkin tahon tietoisesta toiminnan johdosta.

6.Lähteet

- Adams, M., T. Cox, G. Moore, B. Croxford, M. Refaee, & S. Sharples (2006) Sustainable Soundscapes: Noise Policy and the Urban Experience *Urban Studies*, 43:13 2385– 2398
- Anderson, K. & S. Smith (2001), ‘Editorial: Emotional Geographies’, *Transactions of the Institute of British Geographers*, N. S 26(1): 7-10.
- Arkette, S. (2004) Sounds Like City Theory culture & society 21:1 159-168
- Atkinson, R. (2003) Domestication by Cappuccino or a Revenge on Urban Space? Control and Empowerment in the Management of Public Spaces *Urban Studies*, 40:9 1829–1843
- Atkinson, R. (2007) Ecology of Sound: The Sonic Order of Urban Space *Urban Studies* 44:10, 1905-1917
- Caragliu, A., C. Del Bo, & P. Nijkamp (2011) Smart Cities in Europe *Journal of Urban Technology*, 18:2 65–82
- Davidson, J. & C. Milligan. (2004) Embodying Emotion Sensing Space: Introducing Emotional Geographies *Social & Cultural Geography* 5:4 523-532
- Davidson, J., L. Bondi, & M. Smith (2016) *Emotional geographies* by Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN 711 Third Avenue, New York, NY 10017, US
- Dijkstra, L. & H. Poelman. (2012) Cities in Europe the new OECD-EC definition Regional Focus *A series of short papers on regional research and indicators produced by the Directorate-General for Regional and Urban Policy* RF 01/2012 Regional and Urban Policy
- Duffy, M. (2010) Sound Ecologies *Cultural Studies Review* 16:1 43-59
- Duffy, M., G. Waitt, & T. Harada (2016) Making sense of sound: Visceral sonic mapping as a research tool *Emotion, Space and Society* 20 49-57
- Edensor, T. (2010) *Geographies of rhythm : nature, place, mobilities and bodies* 243s. Ashgate
- Goheen, P. (1998) Public space and the geography of the modern city *Progress in Human Geography* 22:4 479-496
- Hargreaves, D. & A. Krause, (2014) Music and Consumer *teokesessa* Hallam, S. & I. Cross (toim) *The Oxford Handbook of Music Psychology, Second Edition* (Forthcoming)
- Kuntalaki 410/2015 (2015) < <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>>

- LaBelle, B. (2010) *Acoustic Territories : Sound Culture and Everyday Life* 276 s. Continuum New York
- Moscoso, P., M. Peck, & A. Eldridge (2018). Emotional associations with soundscape reflect human-environment relationships *Journal of Ecoacoustics*, 2 1-19
- Paiva, D. (2018) Sonic geographies: Themes, concepts, and deaf spots *Geography Compass* 12:7
- Pile, S. (2010) Emotions and affect in recent human geography *Transactions of the Institute of British Geographers* 35: 1 5-20
- Raimbault, M. & D. Dubois (2005) Urban soundscapes: Experiences and knowledge *Cities* 22:5 339-350
- Rehan, R. (2016) The phonic identity of the city urban soundscape for sustainable spaces *HBRC journal* 12:3 337-349
- Ridell, S., P. Kymäläinen, & T. Nyssönen. (2009) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa* 409 s. Tampere University press
- Revill, G. (2016) *How is space made in sound? Spatial mediation, critical phenomenology and the political agency of sound* *Progress in Human Geography* 40:2 240-256
- Szeremeta, B., P. Henrique & T. Zannin, (2009) Analysis and evaluation of soundscapes in public parks through interviews and measurement of noise *Science of the Total Environment* 407 6143–6149
- Thibaud, J-P. (2003) The sonic composition of the city *Teoksessa M. Bull & L. Back The Auditory Culture Reader*. Amsterdam: Berg Publishers 329-341
- Thompson, C. (2002) Urban open space in the 21st century *Landscape and Urban Planning* 60:2 59–72
- Torgue, H. & J. Augoyard, (2006) *sonic Experience : A Guide to Everyday Sounds* 219 s. McGill-Queen's University press Montreal & Kingston
- Uimonen, H. (2009) Haitaribussi. Kaupallisen radiokanavan musiikkikäytännöt ja kaupunkitilan äänellinen rakentuminen *teoksessa* Ridell, S., P. Kymäläinen & T. Nyssönen. (toim.) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa* 409s. Tampere University press
- Uimonen, H. (2011) Tarkkaile ympäristöäsi! *Yhdyskuntasuunnittelu* vol.49: 1 44-58
- Van Melik, R., I. Vam Aalst & J. Van Weesep (2007) Fear and Fantasy in the Public Domain: The Development of Secured and Themed Urban Space *Journal of Urban Design* 12:1 25–42
- Waterman, S. (2006) Geography and music: some introductory remarks *GeoJournal* 65: 1–2 Springer

